

ombudsman
veřejný ochránce práv

OCHRANA PŘED ŠPATNÝM ZACHÁZENÍM 2019

ZPRÁVA VEŘEJNÉ OCHRÁNKYNĚ PRÁV
JAKO NÁRODNÍHO PREVENTIVNÍHO MECHANISMU

Vysvětlivky

odkaz na webovou stránku

odkaz na tiskovinu

Veřejný ochránce práv

Dohled nad omezováním osobní svobody

NPM – národní preventivní mechanismus

Výbor CPT – Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o azylu – zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o pobytu cizinců – zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o policii – zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o sociálních službách – zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o specifických zdravotních službách – zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o zdravotních službách – zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

»»»»»» Obsah

Shrnutí z pera veřejné ochránkyně práv	5
Základní přehled	6
1. Policejní a cizinecká detence	8
2. Vězeňství a zabezpečovací detence	10
3. Zařízení zdravotní péče	14
4. Zařízení sociálních služeb	15
5. Zařízení pro děti	16
6. Dluhy účinnému bránění špatnému zacházení	18
7. Další aktivity pro prevenci špatného zacházení	22
PŘÍLOHA 1: Poslání veřejného ochránce práv	24
PŘÍLOHA 2: Základní informace o NPM	25

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Veřejný ochránce práv

Údolní 39, 602 00 Brno

informační linka: +420 542 542 888

telefon (ústředna): +420 542 542 111

e-mail: podatelna@ochrance.cz

www.ochrance.cz

www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode

www.facebook.com/verejny.ochrance.prav

www.twitter.com/ochranceprav

SHRNUTÍ Z PERA VEŘEJNÉ OCHRÁNKYNĚ PRÁV

Ombudsman působí již čtrnáctým rokem jako národní preventivní mechanismus. Také v roce 2019 jsme pokračovali v provádění systematických návštěv a prosazování dlouhodobých doporučení prevence špatného zacházení. Stručně shrnuji to nejdůležitější:

Celkem jsme provedli 25 návštěv zařízení. Část byla součástí tematických celků: dokončili jsme sérii návštěv domovů pro osoby se zdravotním postižením, pokračovali ve vazebních věznicích a zařízeních institucionální péče pro děti a zahájili návštěvy domovů se zvláštním režimem. Poznatky z těchto návštěv jsou vždy podkladem pro komplexní souhrnné zprávy, kterých jsme tentokrát měli zeň: V roce 2019 vznikly zprávy o zabezpečovací detenci, zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc, ochranném léčení a domovech pro osoby se zdravotním postižením. Dále pokračoval monitoring policejních cel, zařízení pro zajištění cizinců a na pracovištích obecné i dětské psychiatrie.

V kapitolách 1 až 5 shrnujeme rok 2019 v jednotlivých oblastech zbavení svobody. Za nejvýznamnější aktuální téma považuji hodnocení podmínek výkonu ústavního ochranného léčení a jeho systémového zakotvení. Série návštěv ukázala nebezpečné mezery v právní úpravě i praktickém zajištění. Stát nestanoví kapacitu pracovišť, kde má léčení probíhat, a aktuálně jsou mnohé nemocnice přetížené, nemají dostatek personálu a improvizují při zajištění bezpečnosti a ostrahy příslušných oddělení. Také jsme zjistili, že pacienti zůstávají v režimu zbavení svobody déle, než je nutné a vhodné. Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu spravedlnosti proto adresujeme řadu doporučení. V kapitole 3 najdete jen základní body, ale zvu k prostudování celé zprávy.

Návštěvy nepřinesly mnoho poznatků o jednoznačném špatném zacházení, ale všude se v nějaké míře vyskytuje riziková praxe a pojistky nejsou na dobré úrovni. Tomu se stejně jako v loňské zprávě věnuji zvlášť, v kapitole 6. Stručně tam charakterizuji dluhy České republiky účinné prevenci špatného zacházení, a to nejčastěji v oblasti zákonného rámce. Bohužel, jde o dlouhodobé problémy. V zařízeních cizinecké detence a u ústavního ochranného léčení chybí nezávislý dozor a ochrana před pokračováním případného zásahu do práv umístěných osob. V sociálních službách chybí nezávislý stížnostní mechanismus, státní inspekce nemá přístup do části dokumentace pořizované poskytovateli služeb a chybí skutkové podstaty přestupků. Podobné problémy popisují u psychiatrické péče. Nicméně ačkoli se řada opatření přepisuje z minulých let, absolvovali jsme povzbudivá jednání, například co se týká zaznamenávání a hlášení lékařských zjištění o špatném zacházení a zajištění soukromí při lékařských prohlídkách. Věřím, že pokud začne zodpovědná implementace doporučení Výboru CPT, můžeme v roce 2020 v této oblasti zaznamenat posun.

Přeji inspirativní čtení

Anna Šabatová

»»»»»»»»»» Základní přehled

Navštívená zařízení 2019

Chrudim – **G**

Býchory – **G**

Petrohrad – **E**

Bálková – **I**

Plzeň – **K**

Praha – **E, F**

Obořiště – **H**

Vimperk – **C**

České Budějovice – **K**

Český Krumlov – **B**

Humpolec – **F**

25

systematických návštěv

3 věznice, 3 policejní zařízení, 1 zařízení pro zajištění cizinců, 5 psychiatrických zařízení (z toho 2 pro děti), 1 léčebna dlouhodobě nemocných, 1 zařízení poskytující sociální služby bez oprávnění, 1 domov pro seniory a 1 domov se zvláštním režimem, 9 zařízení ústavní výchovy

43

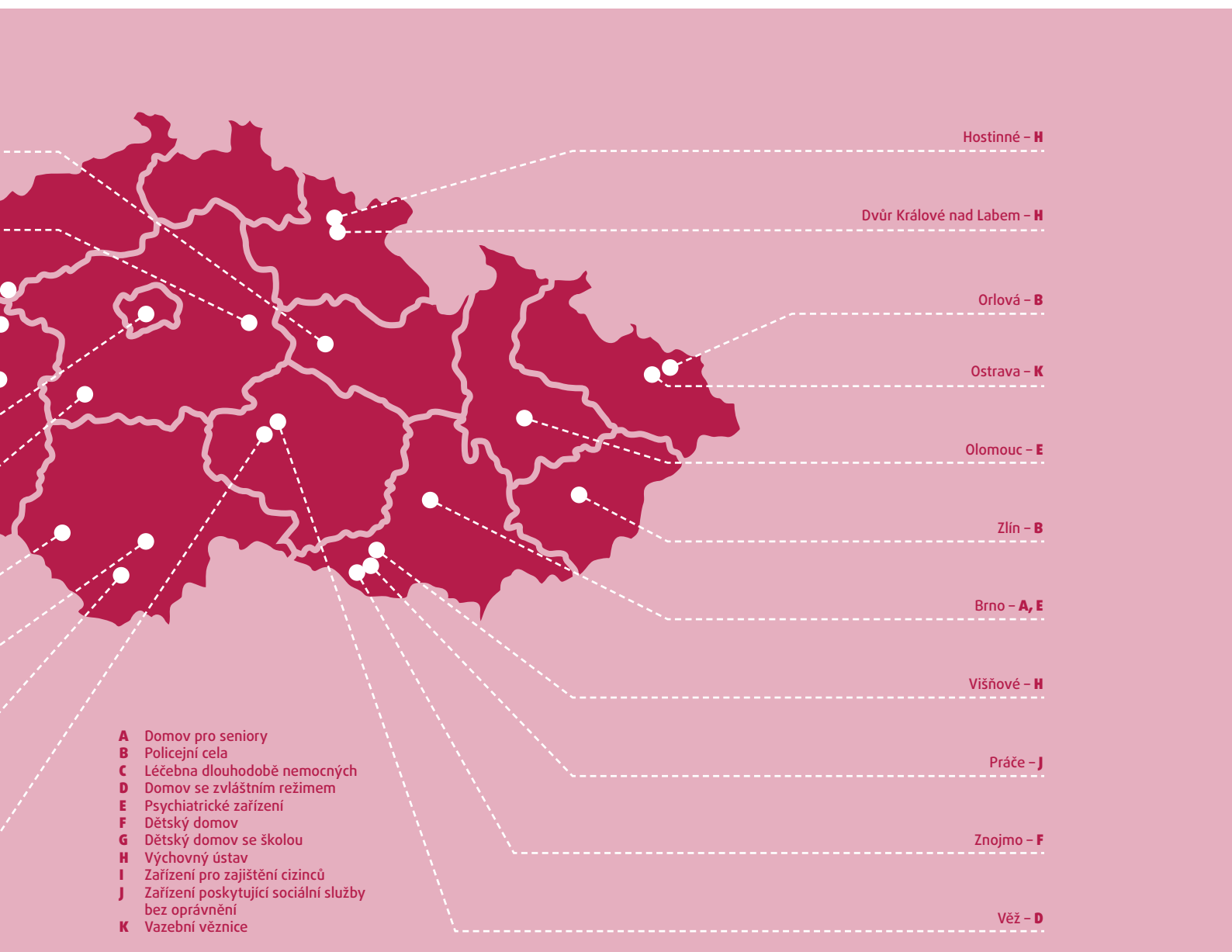

sledování předání a vyhoštění cizinců

233

pracovníků ze zařízení dlouhodobé a psychiatrické péče a pracovníků krajských úřadů jsme proškolili v tématu prevence špatného zacházení

8

úvazků právníků tvoří stálý tým národního preventivního mechanismu

15

externích expertů se podílelo na provádění návštěv

3 psychiatři, 2 všeobecné sestry, 2 psychiatrické sestry,
 3 psychologové, 1 odborník v sociálních službách, 3 etopedové,
 1 odborník na drogovou problematiku mládeže

ESO

anonymizované zprávy z uzavřených návštěv se zveřejňují
 v Evidenci stanovisek ochránce a na webu ochránce

1. Policejní a cizinecká detence

4 návštěvy

3 návštěvy policejních cel

1 návštěva zařízení pro zajištění cizinců

Témata roku 2019

- Nadále zůstává neuspokojivá situace ohledně důvěrnosti **lékařských prohlídek** a zajištění standardu prevence špatného zacházení pro zaznamenávání a hlášení lékařských zjištění o špatném zacházení (srov. str. [11](#)).
- V roce 2019 byla vyslyšena naše opakovaná doporučení a Krajské ředitelství policie ČR Jihomoravského kraje nakoupilo **nová eskortní vozidla**, jež jsou vybavena bezpečnostními pásy a celkově splňují současné bezpečnostní standardy.
- Při sledování realizace soudního a správního vyhoštění jsme opakovaně kritizovali způsob **používání donucovacích prostředků při eskortách**. Policista má cizinci nasazovat pouta pouze za splnění zásady zákonnosti, přiměřenosti a nezbytnosti. V návaznosti na sankční postup ochránce policejní prezidium přislíbilo znovu proškolit eskortující policisty ohledně přikládání pout eskortovaným osobám.

[Zpráva](#) o sledování vyhoštění

Dohled nad nucenými návraty

43 sledování

předání a vyhoštění cizinců

Jedním z úkolů ochránce je sledovat zajištění cizinců a výkon správního a soudního vyhoštění a předání. Provázali jsme tuto činnost s prováděním systematických návštěv. Krom zpráv z jednotlivých sledování také

udržujeme dialog s odpovědnými orgány. V roce 2019 jsme uspořádali dvě setkání se zástupci Ředitelství služby cizinecké policie, Policejního prezidia, Vězeňské služby ČR a Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

V roce 2019 skončil tříletý projekt „Podpora účinného systému sledování nucených návratů“, který Kancelář realizovala v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu. Díky projektu jsme mohli provést monitoring celkem 120 návratových operací a probíhal intenzivní dialog s odpovědnými orgány. Lze říci, že u většiny doporučení došlo k dostatečné nápravě.

 [Zprávy](#) ze sledování

Mezinárodní spolupráce

Právníčka Kanceláře se zúčastnila jako školitelka mezinárodních školení, jež připravilo Mezinárodní středisko pro rozvoj migračních politik (ICMPD) ve spolupráci s agenturou Frontex. Školení měla za cíl seznámit

policisty a pracovníky z celkem 22 evropských zemí, kteří monitorují průběh návratových operací, s kritickými okamžiky, které mohou v průběhu vyhoštění nastat.

2. Vězeňství a zabezpečovací detence

3 návštěvy

vazebních věznic

Souhrnná zpráva o zabezpečovací detenci

Po návštěvách obou ústavů, kde se vykonává zabezpečovací detence, proběhlo systémové zhodnocení zjištění. Nejprve jsme je prodiskutovali u kulatého stolu se zástupci ústavů, Ministerstva spravedlnosti, Vězeňské služby ČR, soudů a státního zastupitelství. Mimo jiné je problematický kontakt odborných zaměstnanců a zdravotnického personálu s chovanci přes mříže, nadměrné uzamykání chovanců, limitovaný rozsah realizovaných aktivit a času tráveného mimo celu apod.

Zúčastnění se shodili, že přibývá změn z ochranného léčení právě na zabezpečovací detenci. Následně vznikla souhrnná zpráva a předložili jsme doporučení k nápravě Ministerstvu spravedlnosti i vládě.

 [Souhrnná zpráva](#)

 [Analýza](#) 100 soudních rozhodnutí o uložení detence, od str. 29

Legislativní doporučení k zabezpečovací detenci

§ Vypustit třetí větu § 99 odst. 5 trestního zákoníku a tím ustanovení vrátit do stavu před 1. 12. 2011. Zvážit takovou změnu i u § 100 odst. 1 a 2.

Zabezpečovací detence byla od počátku koncipována jako nejprísnejší, výjimečné ochranné opatření (nikoliv trest) pro ty pachatele, kteří představují pro společnost mimořádné nebezpečí. Kdysi přiměřená kapacita ústavů se však po 10 letech naplnila a musí se zvýšit. Analýza soudních rozhodnutí ukázala zvýšené ukládání zabezpečovací detence od roku 2011, tedy od účinnosti změny zákona umožňující ukládat detenci v případě spáchání nejen zvláště závažného zločinu, ale i „pouze“ zločinu. Rovněž ústavní ochranné léčení může být od té doby změněno na detenci bez návaznosti na splnění dalších přísných podmínek pro uložení zabezpečovací detence. Trend narůstajícího ukládání zabezpečovací detence zpochybňuje původní účel a smysl zabezpečovací detence. Navyšování kapacity detence v důsledku také neúměrně zatěžuje státní rozpočet i Vězeňskou službu České republiky.

Návrh změny § 99 odst. 5 trestního zákoníku má za cíl vrátit možnost změny výkonu ústavního ochranného léčení na zabezpečovací detenci do původního rozsahu. Ustanovení § 100 odst. 1 a odst. 2 trestního zákoníku se pak týká přímého ukládání zabezpečovací detence.

Legislativní doporučení ve Výroční zprávě 2019 pro Poslaneckou sněmovnu (od str. 8)

Význam zdravotní služby pro prevenci a odhalování špatného zacházení

Od roku 2017 soustavně upozorňujeme na nedostatky právního rámce i praktického zajištění toho, aby zdravotní služba (nejen ve věznicích) plnila svou úlohu při účinném dokumentování a vyšetřování špatného zacházení s osobami zbavenými svobody. Dosud totiž nejsou implementována doporučení Výboru CPT, co se týká dokumentování a hlášení lékařských zjištění, ani zajištění důvěrnosti lékařských prohlídek. Konkrétní pochybení v praxi, jež mařila účinné vyšetření tvrzeňého špatného zacházení, pak zjistila ombudsmanka v roce 2019 při prošetřování tří individuálních stížností vězňů.

Pro vysvětlení problému jsme v roce 2019 ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím a Justiční akademií uspořádali seminář pro státní zástupce a zdravotníky, kteří působí ve věznicích. Následně jsme zahájili jednání s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem spravedlnosti, aby zajistila nápravu. V rámci dialogu s Výborem CPT již vláda přislíbila učinit první kroky.

[Zpráva](#) Výboru CPT z roku 2019 a odpověď vlády

[Zpráva](#) ombudsmanky o šetření stížnosti vězně

Standard pro působení lékaře v prevenci špatného zacházení

Ze zákazu špatného zacházení vyplývá pro stát povinnost předcházet mu, chránit před ním, kriminalizovat ho a účinně vyšetřovat případy, kdy vznikne podezření na spáchání špatného zacházení. Tyto závazky mají přísnější ráz, když je případná oběť v situaci zbavení svobody.

Standard pro roli lékaře při prevenci a odhalování špatného zacházení obsahují:

[Zásady OSN](#) pro účinné vyšetřování a dokumentování špatného zacházení,

[Istanbulský protokol](#), tedy příručka pro uplatňování zásad OSN,

[standard CPT](#) k pořizování záznamů a podávání zpráv o lékařských zjištěních špatného zacházení.

Role lékaře je nezastupitelná, když provádí prohlídku či ošetření osoby nesoucí na těle známky nasvědčující na možné špatné zacházení (napadení ze strany spoluvězně, nepřiměřené použití síly policistou či příslušníkem vězeňské služby), anebo osoby, jež si přímo na špatné zacházení stěžuje. Systém musí být nastaven tak, aby v takových případech:

- lékařské vyšetření probíhalo až na výjimky důvěrně, bez přítomnosti policistů či dozorců;
- standardní součástí zprávy lékaře byl (i) co nejpřesnější popis událostí, zacházení a následných fyzických i psychických projevů, jak je udává pacient; (ii) záznam o lékařském a psychologickém nálezu včetně barevných fotografií zranění; (iii) stanovisko lékaře, co se týká pravděpodobné souvislosti nálezů a možného mučení a špatného zacházení, a případné doporučení další péče;
- lékař mohl, a měl i zadání, systematicky oznamovat takové případy orgánům příslušným k vyšetřování.

Pro odstranění systémových překážek jeho naplňování je nezbytné...

Ministerstvo zdravotnictví: připravit změnu zákona o zdravotních službách, tak aby oznámení zjištění známek špatného zacházení nepředstavovalo porušení mlčenlivosti lékaře a aby pro prohlídky a ošetření vězňů nebyl předepsaný dohled dozorců.

Ministerstvo spravedlnosti: zajistit metodické vedení a vzdělávání vězeňských lékařů a potřebné podmínky pro jejich práci.

Další systémové problémy

- Vláda vyslyšela doporučení ombudsmanky a od 1. ledna 2020 **se pracovní odměna vězněných osob naváže na minimální mzdu**. Dosud bylo nutné pro valorizaci odměny vždy znovu měnit předpis, na což se čekalo i 17 let. Průměrná mzda odsouzeného za rok 2018 byla 4345 korun za měsíc. Základní měsíční sazba je nově 50 % minimální mzdy. Práce odsouzených je stále atraktivní pro soukromé zaměstnavatele a slušná odměna pomůže vězňům splácet své závazky již v průběhu výkonu trestu. Právě dluhy mají vliv na tendenci vězňů páchat trestné činy i po propuštění.
- Širší dopad měl podnět od **ženy, která v průběhu vazby porodila v civilní nemocnici dítě**. Dítě zůstalo v nemocnici, ale matka se musela ještě v den porodu vrátit do věznice. Tento případ měl šťastný konec, protože ženu tři dny po porodu soud propustil z vazby. Ukázalo se ale, že k oddělení matky a dítěte nemuselo dojít a vážla komunikace mezi odbornými zaměstnanci vazební věznice a jediné věznice, kde v České republice funguje specializovaný oddíl pro obviněné a odsouzené matky nezletilých dětí. Bude proto revidován vnitřní předpis

upravující mimo jiné podávání žádosti o umístění do specializovaného oddílu.

 [Zpráva](#) ombudsmanky

- Jedním z témat systematických návštěv je **používání kamer v ubytovacích místnostech**. Téma iniciovala praxe věznice, kde vybavili kamerami několik cel a docházelo tam k nepřiměřenému zásahu do práva na soukromí vězňů. V daném případě věznice přijala nápravná opatření, konkrétně ředitel stanovil, kdo bude rozhodovat o umístění pod kamery a jak často se bude rozhodnutí přehodnocovat, a stanovil záruky přiměřeného soukromí. Neshoda zůstala pouze v tom, že dle ombudsmanky by měly být celé vybavené kamerami vyhrazeny pouze pro vězně, u kterých byl takový dohled stanoven. Podobně jako jsou krizové cely vyhrazeny pouze ke specifickému účelu.

 [Zpráva](#) ombudsmanky

Sborník Vězeňství II

Vydali jsme v pořadí druhý sborník věnovaný problematice vězeňství. Publikace shrnuje stanoviska ombudsmana k této problematice z let 2010 až 2018. Právní standard, včetně zákazu špatného zacházení, ilustrují konkrétní lidské osudy. Třeba případ muže, který byl vleže spoután na nohou i na rukou v průběhu gastroscopického vyšetření, a to za přítomnosti dvou dozorců; přitom k takovému omezení nebyl důvod.

Připomínáme problémy ministerstvu

- Novou ministryni spravedlnosti jsme informovali o stavu dialogu o přeplněnosti věznic, nekonceptnosti trestní politiky, problémech vězeňského zdravotnictví a zaplnění zabezpečovací detence.
- Opět jsme jednali o implementaci systémových doporučení k nápravě.

[Zpráva](#) z návštěv věznic

Návštěvy vazebních věznic

V roce 2019 pokračovala série návštěv vazebních věznic. Při přípravě jsme spolu s rakouským NPM navštívili rakouskou vazební věznici. Při návštěvách zkoumáme vstupní procedury, materiální podmínky,

aktivitu dostupné vězňům, kázeňská praxe, zdravotní péče a způsoby zajištění bezpečnosti obviněných. Systémové zhodnocení návštěv proběhne v roce 2020.

3. Zařízení zdravotní péče

6 návštěv

léčebna dlouhodobě nemocných

3 psychiatrická zařízení
pro dospělé

2 psychiatrická zařízení pro děti

Souhrnná zpráva o psychiatrických nemocnicích

Zpráva Ochranné léčení, omezovací prostředky a další témata pojednává o výkonu ústavního ochranného léčení, používání elektrokonvulzivní terapie a omezovacích prostředků, stížnostech a o dokumentování a hlášení lékařských zjištění o špatném zacházení. Návštěvami jsme nezjistili špatné zacházení ze zlého úmyslu, zato ale řadu velmi rizikových situací a podmínky, jež ve svém souhrnu u některých jednotlivců mohly prahu špatného zacházení dosáhnout. Například v podobě dlouho trvajícího velmi přísného režimu spojeného s izolací a nedostatkem aktivit, nebo u dlouhodobého použití omezovacích prostředků. Na některých pracovištích pak panují podmínky představující ohrožení pro personál i pacienty,

konkrétně tam prostředí obsahuje nebezpečné prvky, na oddělení pronikají drogy a počet personálu neodpovídá náročnosti cílové skupiny.

Zpráva přišla v čase diskuse o doporučeních Výboru CPT a také o kritické situaci zaplnění kapacit pro výkon ochranného léčení. K Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu spravedlnosti tak směřuje řada doporučení. Vyjednávat o nich budeme i v roce 2020.

[Souhrnná zpráva](#), přehled systémových doporučení od str. 116

Systémové problémy výkonu ochranného léčení

- Stát nestanoví kapacitu ústavní ochranné léčby ani materiální a personální nároky na nemocnice. Mnohé nemocnice jsou přetíženy, nemají dostatek personálu a improvizují při zajištění bezpečnosti a ostrahy příslušných oddělení.
- Chybí koncepce ochranné léčby jako celku, jejího pojetí jak v nemocnicích, tak i v ambulantní péči a ve věznicích. Důsledkem je, že pacienti zůstávají v režimu zbavení svobody déle, než je nutné a vhodné. Také se nepočítá se specifiky dětí.
- Právní úprava ochranného léčení má vážné mezery. Některé zásahy do práv pacientů nemají zákonný podklad (omezení přístupu na vzduch, odebírání osobních věcí, používání kamer a mříží). V praxi také panují nejasnosti o pravidlech léčby bez souhlasu a chybí právní úprava přemísťování pacientů a přerušování výkonu ústavního ochranného léčení.

Ochránkyně proto žádá **zpracování koncepce ochranného léčení** a doporučuje Poslanecké sněmovně, aby požádala vládu o předložení **návrhu zákona, který by komplexně upravoval problematiku výkonu ochranného léčení**.

Legislativní doporučení ochránce ve [Výroční zprávě 2019](#)

»»»»»» 4. Zařízení sociálních služeb

3 návštěvy

zařízení poskytující sociální služby
bez oprávnění

domov pro seniory

domov se zvláštním režimem

Souhrnná zpráva o domovech pro osoby se zdravotním postižením

V roce 2019 jsme zpracovali zjištění z 9 návštěv a na počátku roku 2020 vyšla souhrnná zpráva. Předmětem návštěv bylo krom materiálních podmínek také bezpečí uživatelů (pokojné soužití, řešení pádů a problémového chování), podmínky pro realizaci osobního a rodinného

života včetně sexuality, zajištění zvláštních způsobů komunikace, omezení volného pohybu, podmínky pro autonomii vůle a podpora rozhodování o vlastním životě.

[Souhrnná zpráva](#)

Upozorňujeme na systémové problémy

- Opakujeme, že chybí **nezávislý orgán, který by prošetřoval stížnosti** klientů sociálních služeb. Přestože ombudsman tuto působnost nemá, stále dostává stížnosti a žádosti o pomoc (v roce 2019 více než 120). Ministerstvo práce a sociálních věcí systémový nedostatek uznává, ale nápravu zatím nezajistilo.
- Je zapotřebí **posílit podporu transformace a deinstitucionalizace** pobytových sociálních služeb. Přijatá národní strategie a akční plány ve skutečnosti nenutí poskytovatele a zřizovatele služeb ke změně a řada domovů tak má zcela ústavní charakter.
- Právní úprava **personálního a materiálně technického standardu** v sociálních službách stále nebyla připravena. Některá zařízení přitom nemají dostatečné podmínky, což může vést ke špatnému zacházení.
- **Dostupnost sociálních služeb** (místní, časová a finanční) je podmínkou realizace práva na nezávislý způsob života. V České republice je plánování dostupnosti povinností krajů v samostatné působnosti. Výzkum ukázal, že dostupnost je velmi různá a stát nemá nástroje, jak by ji ovlivňoval.

Zpráva o [výzkumu](#) a [Doporučení](#)

»»»»»»»»»» 5. Zařízení pro děti

9 návštěv

3 dětské domovy

2 dětské domovy se školou

4 výchovné ústavy

Souhrnná zpráva o „ZDVOPech“

Proběhlo systémové zhodnocení návštěv 11 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Zařízení mají sloužit jako krizová, poskytující péči po nezbytnou dobu, když se dítě ocitne bez péče nebo v jiném vážném ohrožení. Souhrnná zpráva zvláště pojednává o problémech na úrovni jednotlivých zařízení a o problémech systémové povahy. Těmi jsou dlouhodobé

pobyty dětí, umístování z důvodu materiální či bytové nouze rodiny, pasivita orgánů sociálně-právní ochrany dětí v průběhu pobytu dítěte v zařízení či chybějící právní úprava samostatných vycházek dětí.

[Souhrnná zpráva](#)

Zjištění z návštěv zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

- Většina zařízení **neplní krizový charakter** a děti v nich žijí déle, než předpokládá zákon.
- Zařízení **nedostatečně pracují s rodinami** dětí, což snižuje šanci dětí na návrat.
- Zařízení se často soustředí zejména na hmotné zabezpečení dítěte (poskytnutí stravy a ubytování) a **upozaďuje se psychologická pomoc** dítěti.
- Zařízení jsou často zřizována při zařízeních jiného typu, zejména při dětských domovech pro děti do 3 let (tzv. kojenecké ústavy) nebo při dětských domovech. V takových případech je nelze považovat za zařízení rodinného typu, jak to předpokládá zákon.

K aktuálním tématům institucionální výchovy

Představitelé zařízení žádají příležitosti pro diskusi o správné praxi a řešení nejasných právních problémů. Uspořádali jsme proto dvě setkání s řediteli zařízení, zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí a Nejvyššího státního zastupitelství. Debatovalo se o hodnotících systémech v zařízeních, rozhodování o opatřeních ve výchově či práci s neklidným dítětem.

Návštěvy zařízení ústavní a ochranné výchovy

V roce 2019 začala série návštěv dětských domovů, dětských domovů se školou a výchovných ústavů. Zaměřují se na bezpečnost v zařízení (prevence a řešení šikany), prvky ústavnosti (bodové systémy, osobní

prohlídky), soukromí dětí (v rámci pokoje a sociálního zařízení), standard samostatných vycházek a přípravu dětí na život po odchodu ze zařízení.

»»»»»»»»»» 6. Dluhy účinnému bránění špatnému zacházení

”

Chceme úřadům připomínat systémová doporučení a být expertní pomocí při jejich realizaci.

“

Nezávislý dozor a ochrana před pokračováním zásahu

zařízení pro zajištění cizinců; přijímací střediska; psychiatrické nemocnice, kde se vykonává ústavní ochranné léčení

Problém: Chybí dozor nezávislého orgánu, který by mohl rychle zjednat nápravu v případě špatného zacházení. O vynutitelnou ochranu práv může umístěná osoba požádat soud, což je často náročná a zdoluhavá cesta. Může se jednat o porušení článku 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Možné řešení: Ve věznicích a zařízeních ústavní a ochranné výchovy má potřebná oprávnění státní zastupitelství. Vykonává tam dozor nad dodržováním právních předpisů, a to formou prověrek a řešení podnětů a může vydat příkaz k propuštění člověka nebo zachovávání předpisů. Navrhujeme dozor státního zastupitelství rozšířit na ochranné léčení a cizineckou detenci.

§ Rozšíření dozoru státního zastupitelství vyžaduje doplnit zákon o pobytu cizinců, zákon o azylu a zákon o specifických zdravotních službách.

Postih ponižujícího zacházení je komplikovaný

Problém: Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení představuje trestný čin podle trestního zákoníku (§ 149). Ponižující zacházení však trestní zákoník přímo nezmiňuje, a tak je jeho trestní postih možný pouze skrze jiné skutkové podstaty, jež ale celou oblast úmyslného ponižujícího zacházení nepokrývají. Přitom například v oblasti sociálních a zdravotních služeb se veřejná ochránkyně práv nejčastěji setkává s pochybeními, jež dosahují úrovně ponižujícího zacházení. Specifikem je,

že zacházení ne vždy zanechává fyzickou újmu a může být způsobeno řadou zásahů menší intenzity, jejichž efekt se spojí. To trestní postih komplikuje.

Co se týká postihu správního, pro oblast sociálních služeb ani zdravotních služeb nejsou stanoveny adekvátní přestupky. Zákon o sociálních službách umožňuje správní postih poskytovatelů sociálních služeb za nedodržení formalit, ale mnohým závažným zásahům

do soukromí, bezpečnosti, integrity a důstojnosti uživatelů služeb neodpovídá žádný přestupek. V zákoně o zdravotních službách přestupky nepamatují ani na nesprávné použití omezovacích prostředků. To zakládá nepostižitelnost méně závažných forem špatného zacházení a nízký respekt vůči kontrolním orgánům.

§ Je zapotřebí revidovat trestní zákoník a doplnit přestupky do oborových zákonů, aby žádná forma úmyslného ponižujícího zacházení nebyla nepostižitelná.

Zaznamenávání a hlášení lékařských zjištění o špatném zacházení

především policejní a cizinecká detence a věznice, ale i ostatní zařízení

Problém: Zákaz mučení a jiných forem špatného zacházení je oslabován vždy, když pachatelé nejsou za své činy přivedeni k odpovědnosti. Pokud je zaznamenána věrohodná stížnost nebo zranění nasvědčující špatnému zacházení, musí být provedeno účinné vyšetřování. Ze systematických návštěv vyplynulo, že lékařské zprávy o provedeném vyšetření nebo ošetření nemají parametry potřebné pro vyšetřování špatného zacházení. V krajním případě se vyšetření omezuje na položení několika otázek v přítomnosti policisty. Důvodem je malá znalost zásad dokumentování špatného zacházení. Zákonné vymezení mlčenlivosti

v zákoně o zdravotních službách pak neumožňuje lékaři bez souhlasu pacienta předat zjištění o známkách špatného zacházení orgánům příslušným k provedení vyšetřování.

Možné řešení: Je zapotřebí vést metodicky lékaře, změnit právní úpravu mlčenlivosti a otevřít odbornou debatu, aby lékaři přijali svou roli v boji se špatným zacházením s pochopením a bez ohrožení vztahu lékaře a pacienta.

§ Změnit zákon o zdravotních službách tak, aby oznámení zjištění známek špatného zacházení nepředstavovalo porušení mlčenlivosti lékaře.

Důvěrnost lékařských vyšetření není zajištěna

policejní a cizinecká detence a věznice

Problém: Právo osoby omezené na svobodě setkat se s lékařem představuje jednu ze základních pojmů proti špatnému zacházení lékaři. Přítomnost příslušníků policie či vězeňské služby odrazuje osobu od sdělení informací o případném špatném zacházení lékaři. Co se týká lékařských prohlídek osob v moci Vězeňské služby ČR, zákon o zdravotních službách [§ 46 odst. 1 písm. g)] stanoví, že se odbývají za přítomnosti příslušníka „na dohled“, a v případě nebezpečí pak i „na doslech“. Pro lékařské prohlídky osob dodaných Policií ČR zákon zvláštní režim nestanoví, ale závazný pokyn

policejního prezidenta předepisuje, že nejméně jeden policista zůstane ve vizuálním kontaktu. Standard CPT přitom pro účinnost prevence špatného zacházení vyžaduje, aby příslušník policie či vězeňské služby nebyl přítomen vůbec, leda o to lékař z bezpečnostních důvodů požádá, a pak jen na dohled.

§ Je zapotřebí změnit zákon o zdravotních službách a vést policisty a příslušníky Vězeňské služby ČR k respektování pravidla, že jejich přítomnost při ošetření je možná pouze na požádání lékaře, a to pak jen „na dohled“.

Kázeňské tresty nejsou v souladu s mezinárodními standardy

věznice

Problém: Právní úprava maximální délky kázeňského trestu samovazby převyšuje mezinárodní standard, který činí 14 dnů. Následné ukládání kázeňských trestů může fakticky délku samovazby prodloužit i nad předpisy stanovené maximum. Výbor CPT dále opětovně doporučoval, aby disciplinární trest vězňů nezahrnoval celkový zákaz kontaktu s rodinou, pokud spáchaný přestupek s tímto kontaktem nesouvisel.

Možné řešení: Vláda už v roce 2015 přislíbila Výboru CPT, že připraví návrh novely zákona, aby byl proces kázeňského řízení celkově upraven v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, byla zkrácena doba samovazby a pobytu v uzavřeném oddělení a rozhodování o nejzávažnějších kázeňských proviněních bylo přesunuto do trestního řízení. Příslib dosud splněn nebyl.

§ Je zapotřebí změnit zákon o výkonu trestu odnětí svobody.

Sociální služby nemají nezávislý stížnostní mechanismus

zařízení sociálních služeb

Problém: Klienti sociálních služeb se krom vedení zařízení, kde žijí, nemají kam obrátit se stížností, když pociťují porušení svých práv. Ochránce přijímá řadu stížností i na kvalitu ošetrovatelské péče, například od dětí ubytovaných seniorů, ale není, kdo by je prošetřil. Klienti jsou pro svou závislost na péči a zdravotní postižení ve velmi zranitelném postavení a odkazovat je jen na soudní cestu nápravy je neúčinné. Ačkoli na problém upozorňujeme několik let, teprve koncem roku 2018 se jím Ministerstvo práce a sociálních věcí začalo zabývat. Zatím ale bez výsledku.

Možné řešení: Ve zdravotnictví stížnostní mechanismus existuje, ale zákon nepamatuje na ošetrovatelskou péči poskytovanou v sociálních službách. Stačilo by tedy jen v tomto smyslu zákon změnit. V oblasti sociálních služeb je nutné systémové opatření.

§ Je zapotřebí novelizovat zákon o zdravotních službách, aby se stávající stížnostní mechanismus zpřístupnil příjemcům ošetrovatelské péče v zařízeních sociálních služeb. Dále je zapotřebí zřídit stížnostní mechanismus v sociálních službách.

Pro sociální služby neexistuje personální, materiální a technický standard

zařízení sociálních služeb

Problém: Některá zařízení nemají dostatečné podmínky pro poskytování péče, což může vést ke špatnému zacházení s klienty. Zákon o sociálních službách sice obecně předepisuje poskytovatelům, aby zajistili personální, materiální a technické podmínky odpovídající

druhu poskytovaných sociálních služeb, ale bez konkretizace ve formě vyhlášky je právní ustanovení nejasné a nedostatky téměř nelze postihovat.

§ Je zapotřebí vložit do zákona o sociálních službách zmocňovací ustanovení a poté vydat prováděcí vyhlášky.

Inspekce nemůže nahlížet do zdravotnické dokumentace

zařízení sociálních služeb

Problém: Má-li inspekce poskytování sociálních služeb účinně chránit práva klientů a bránit špatnému zacházení, musí mít přístup do veškeré dokumentace vedené poskytovatelem. Tedy musí mít při provádění kontroly právo i bez souhlasu pacienta nahlížet do ošetřovatelské dokumentace a pořizovat výpisy nebo kopie. Problém spočívá v tom, že ošetřovatelská dokumentace je součástí zdravotnické dokumentace

a příslušný zákon přístup inspekce neupravuje. Ministerstvo práce a sociálních věcí dosud potřebnou legislativní změnu nevyjednalo u gesčního Ministerstva zdravotnictví.

§ Je zapotřebí změnit zákon o zdravotních službách a zahrnout členy inspekce sociálních služeb do výčtu subjektů, které mohou nahlížet do zdravotnické dokumentace i bez souhlasu pacienta.

Chybí strategický přístup ke snižování potřeby používání omezovacích prostředků

psychiatrická zařízení

Problém: Právní úprava kritérií pro použití omezovacích prostředků odpovídá evropskému standardu. Jejím plnému respektování, včetně zásady nezbytnosti a subsidiarity, brání v praxi řada přetrvávajících problémů. V praxi chybí podmínky pro alternativní zvládání rizikového chování pacientů. Na některých pracovištích se z důvodu nevhodných materiálních a personálních podmínek omezovací prostředky používají preventivně a dlouhodobě, aniž by to vedlo k úpravě způsobu poskytování péče. Nejen pacientům, ale i ošetřujícímu personálu hrozí zranění a traumata.

Zdravotníci často nerozlišují léčbu a farmakologický omezovací prostředek. Státní kontrola je sporadická. Protože evidence používání omezovacích prostředků v podobě, jakou zakotvil zákon o zdravotních službách (§ 39 odst. 4), představuje nicneříkající statistiku, jsou sledování a kontrola používání restrikcí obtížné.

Možné řešení: Používání omezovacích prostředků se nesníží bez koncepčního rozvíjení jejich prevence a alternativ a bez jasného signálu z vládní úrovně, že péči postavenou na restrikcích už nechceme. Dále je zapotřebí soustavná metodická a kontrolní činnost.

Přístup k používání síťových lůžek se nezměnil

zařízení zdravotních služeb

Problém: Ačkoli Výbor CPT od roku 2002 vládě České republiky doporučuje opustit tento typ omezovacího prostředku, stále k tomu nedošlo. Konkrétně v psychiatrických nemocnicích síťových lůžek sice ubývá, ale nadále se používají. Není známo, kolik jich tam je, ani kolik jich je v dalších zdravotnických zařízeních. Vláda dosud neučinila potřebné kroky k naplnění příslibu

daného CPT v roce 2015, že se do budoucna budou hledat cesty, jak síťová lůžka opustit. Někteří lékaři se obávají prostého nahrazení síťových lůžek jinými druhy omezovacích prostředků.

§ Přijmout koncepční přístup, který by zahrnoval hledání a posílení účinných alternativ používání nejen síťových lůžek, ale omezovacích prostředků obecně.

»»»»»»»»»» 7. Další aktivity pro prevenci špatného zacházení

”

Prevence je mnohostranné a mezioborové úsilí. Proto přednášíme, diskutujeme a vzděláváme se.

“

Usilujeme o dlouhodobý dialog

V roce 2019 pokračovalo setkávání veřejné ochránky-ně práv a zaměstnanců Kanceláře se zástupci Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR a státními zástupci Nejvyššího státního zastupitelství. Po návštěvách ústavů zabezpečovací detence jsme uspořádali kulatý stůl s řediteli a širokým okruhem odborníků, kde jsme diskutovali naše zjištění a doporučení pro praxi.

Uspořádali jsme dvě setkání k aktuálním tématům ústavní a ochranné výchovy (více na str. 17) a dvě setkání pro úřady zapojené do realizace správního vyhoštění a nuceného navracení cizinců. Účastníme se rovněž metodických setkání pořádaných ministerstvy či vězeňskou službou.

Šíříme standard prevence špatného zacházení

V rámci pravidelné výuky, vlastních školicích počinů a účasti na konferencích jsme

- proškolili 163 profesionálů ze zařízení dlouhodobé a psychiatrické péče a pracovníků krajských úřadů – tématem byla prevence špatného zacházení u lidí závislých na péči a zjištění z návštěv,
- proškolili 70 vězeňských lékařů a státních zástupců ve standardu dokumentování a hlášení známek špatného zacházení,
- přednášeli účastníkům Senior akademie Městské policie Brno, jak se bránit špatnému zacházení,

- přednášeli studentům sociální práce, práva a mezinárodních vztahů, veřejným opatrovníkům, pracovníkům vězeňské služby a pracovníkům v geriatrii a sociálních službách o výsledcích systematických návštěv a standardu prevence špatného zacházení.

Pravidelně přispíváme do odborných časopisů Sociální služby a České vězeňství, příležitostně do časopisu Listy sociální práce a dalších odborných časopisů.

Pracujeme na odbornosti a kvalitě provádění návštěv

Tematické zaměření na vazební věznice a domovy se zvláštním režimem si vyžádalo náležitou přípravu programu návštěv a proškolení našeho týmu. Právníci absolvovali několikadenní stáže v zařízení sociálních služeb a setkání ve věznicích. Zorganizovali jsme školení

s tématem zdravotního postižení, komunikace u lidí s mentálním postižením a metody formulování zpráv a právního standardu prevence špatného zacházení. Dále právníci absolvovali školení „na míru“ od expertů v oblasti judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Živá mezinárodní spolupráce

Máme za sebou 14 let působení jako národní preventivní mechanismus. Rádi předáváme zkušenosti, které jsme získali, ale potřebujeme také novou inspiraci. Proto jsme se i v roce 2019 zúčastnili několika setkání se zahraničními kolegy, prohloubili spolupráci s rakouským NPM a přivítali na stáži kolegy z Ukrajiny.

V oblasti monitorování nucených návratů cizinců do jejich domovských zemí spolupracujeme s evropskou návratovou agenturou FRONTEX a Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik. Zaměstnankyně Kanceláře poskytují školení osobám pověřeným sledovat vyhošťování v jiných zemích a monitorují návratové operace.

Pomáhali jsme vládě s plánem opatření v reakci na zprávu CPT

V roce 2019 obdržela vláda České republiky zprávu o návštěvě Výboru CPT. Zpráva se podrobně vyjadřuje k situaci v policejní detenci, věznicích, psychiatrických nemocnicích a pobytových zařízeních sociálních služeb. Na každé z několika desítek doporučení je třeba cíleně odpovědět a případně přislíbit opatření k nápravě. Připomínkovali jsme prvotní návrh odpovědi, který vypracovaly resorty. Díky tomu je výsledná odpověď vlády přesnější, navazuje na dialog, jenž vláda s výborem vedla v roce 2015, a vyústila také v seznam konkrétních úkolů pro dotčená ministerstva.

 [Zpráva Výboru CPT](#) a odpověď vlády

 [Usnesení vlády](#) a [Seznam úkolů pro ministerstva](#)

Automatická publikace zpráv Výboru CPT

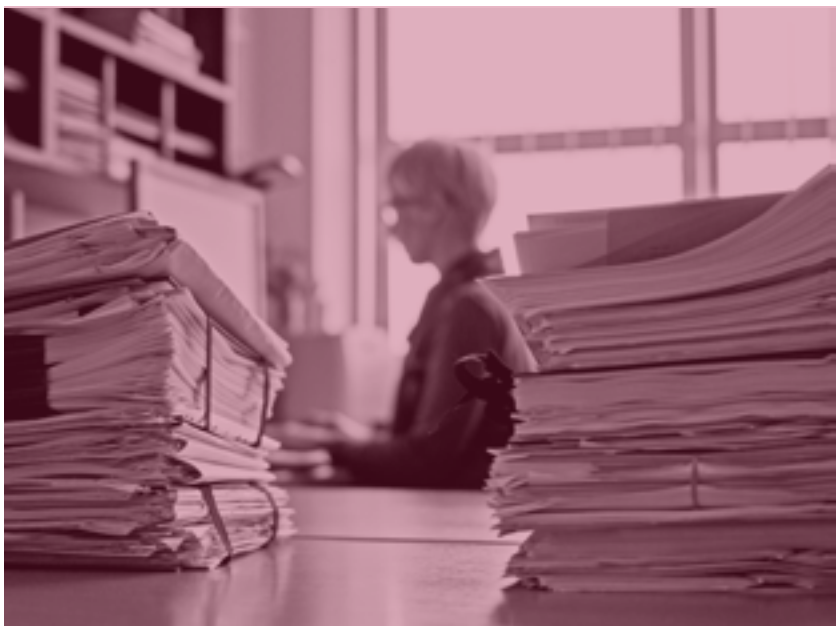
Vláda v roce 2019 rozhodla, že požádá Výbor CPT o režim automatické publikace zpráv. To znamená, že do budoucna vláda nebude zvlášť rozhodovat a CPT zprávu po dohodě s Úřadem vlády rovnou zveřejní. To je významný krok vyjadřující odhodlání České republiky transparentně pracovat na prevenci špatného zacházení.

 [Internetové stránky](#) Výboru CPT

Ochránkyně potřetí převzala záštitu nad závodem „Yellow Ribbon Run“ konaným v rámci Pražského maratonu. Filosofii závodu s podtitulem „uteč předsudkům“ je upozornit na problémy při začleňování vězňů po propuštění do civilního života. Díky tomuto závodě se podařilo zaměstnat již několik stovek bývalých odsouzených. Na obrázku naše štafeta, která s časem 1:55:25 zlepšila své loňské pořadí o 32 příček.

»»»»»»»»»» PŘÍLOHA 1: Poslání veřejného ochránce práv

Veřejný ochránce práv (ombudsman) podle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, chrání osoby před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je toto jednání v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy nebo jsou úřady nečinné. Shledá-li pochybení v činnosti úřadu a nedojde-li následně k nápravě, může informovat nadřízený úřad či veřejnost.

Od roku 2006 plní ochránce úkoly národního preventivního mechanismu podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Cílem systematických návštěv je posílit ochranu osob omezených na svobodě před špatným zacházením. Návštěvy jsou prováděny jak na místech omezení svobody z moci úřední, tak i v zařízeních, kde je poskytována péče, na niž jsou její příjemci závislí. Svá zjištění a doporučení týkající se podmínek v určitém typu zařízení ochránce zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a na jejich základě formuluje obecné standardy zacházení. Návrhy na zlepšení zjištěného stavu a odstranění případného špatného zacházení ochránce směřuje jak k samotným zařízením a jejich zřizovatelům, tak i k ústředním orgánům státní správy.

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního tělesa pro rovné zacházení a ochranu před diskriminací (equality body) v souladu s právem Evropské unie. Poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od roku 2011 ochránce sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění. Počínaje rokem 2018 pomáhá cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice, a poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti.

Od roku 2018 působí ochránce jako monitorovací orgán podle Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Provádí výzkumy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s naplňováním práv lidí se zdravotním postižením. Za tímto účelem zřizuje Poradní orgán.

Ke zvláštním oprávněním ochránce patří právo podávat Ústavnímu soudu návrhy na zrušení podzákonných právních předpisů, právo vedlejšího účastenství před Ústavním soudem v řízení o zrušení zákona či jeho části, právo podat žalobu k ochraně veřejného zájmu či návrh na zahájení kárného řízení s předsedou či místo předsedou soudu. Ochránce také může doporučit vládě přijmout, změnit či zrušit zákon.

Ochránce je nezávislý a nestranný, z výkonu své funkce je zodpovědný pouze Poslanecké sněmovně, která ho zvolila. Má jednoho, stejným způsobem zvoleného, zástupce, kterého může pověřit částí své působnosti. Se svými poznatky ochránce průběžně seznamuje veřejnost prostřednictvím internetu, sociálních sítí, odborných seminářů, kulatých stolů a konferencí. Nejdůležitější zjištění a doporučení shrnuje zpráva o činnosti veřejného ochránce práv předkládaná každoročně Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

»»»»»» PŘÍLOHA 2: Základní informace o NPM

Od roku 2006 působí veřejný ochránce práv jako národní preventivní mechanismus podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (OPCAT; č. 78/2006 Sb. m. s.). „Ochránce provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením“ (§ 1 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb.).

Mandát ochránce pokrývá všechna místa omezení svobody, a to i místa tzv. detence de facto, kde je omezení důsledkem závislosti na poskytované péči a kde je primárním účelem pobytu poskytování péče (sociální, výchovné či zdravotní). Systematické návštěvy probíhají v zařízeních se soukromým i veřejným zřizovatelem.

Při výběru míst, která navštíví, má ochránce svobodu. Interně stanovuje plán návštěv na rok s tím, že jej někdy operativně doplňuje v reakci na aktuální závažné informace. Při stanovení plánu navazuje ochránce na uplynulé období, přičemž s cílem působit proti špatnému zacházení co nejefektivněji provádí jak návštěvy jednotlivé, tak i v tematických sériích, završené systémovými návrhy a doporučeními. Návštěvy jsou zásadně neohlášené. Počet návštěv za rok závisí na velikosti zvolených zařízení a rozsahu šetření.

Provádění návštěv zajišťují na základě zadání ochránce pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv. Jde o právníky a právničky samostatného odboru Kanceláře a externí spolupracovníky dalších profesí. Nejčastěji ochránce spolupracuje s lékaři a sestrami, psychology, sociálními pracovníky a speciálními pedagogy. Zvláštní téma zpracovávali také klinický farmaceut a nutriční terapeut. Nábor expertů Kancelář organizuje před větší

sérií návštěv a je otevřený zájmu odborné veřejnosti s tím, že zvláštní spolupráci ochránce navázal s Českou asociací sester, Českou alzheimerovskou společností a Českou společností paliativní medicíny. Pracovníci Kanceláře mají k dispozici veškeré potřebné školení a stáže a technické zázemí zahrnující služební vozidla, počítače a fotoaparáty. Pracují podle speciálních metodik a mají oddělenou spisovou dokumentaci.

Monitorující tým má veškerá oprávnění potřebná pro provedení návštěvy: má přístup do všech prostor zařízení dle svého přání, hovoří v soukromí se všemi osobami dle svého výběru a má přístup do dokumentace včetně zdravotnické.

Po návštěvě zařízení, či po souvisejících návštěvách více zařízení, vypracuje ochránce zprávu o svých zjištěních, jejíž součástí mohou být doporučení nebo návrhy opatření k nápravě. Plnění doporučení ochránce sleduje a vyjednává o nich s navštíveným zařízením, jeho zřizovatelem nebo s příslušnými úřady. Pokud ochránce neshledá vyjádření těchto subjektů dostatečným, může vyrozumět nadřízený úřad, a není-li takového úřadu, vládu, a může o svých zjištěních informovat veřejnost. Zprávy z jednotlivých návštěv (po uzavření věci) ochránce zveřejňuje v Evidenci stanovisek ochránce (eso.ochrance.cz) a na internetu. Když získá ochránce poznatky, které lze zobecnit, vydává souhrnnou zprávu. V ní formuluje systémová doporučení a návrhy k prevenci špatného zacházení.

Vedle návštěv provádí ochránce a jeho tým ještě další aktivity k prevenci špatného zacházení: Vydává tiskem a široce distribuuje vybrané souhrnné zprávy. Připomínkuje vládní návrhy právních předpisů. Pracuje v poradních orgánech. Spolupracuje s orgány státní kontroly. Provádí osvětu u odborné veřejnosti. Aktivně přispívá ke spolupráci národních preventivních mechanismů v Evropě.

OCHRANA PŘED ŠPATNÝM ZACHÁZENÍM 2019

ZPRÁVA VEŘEJNÉ OCHRÁNKYNĚ PRÁV JAKO NÁRODNÍHO PREVENTIVNÍHO MECHANISMU

Redakční rada

Anna Šabatová, Monika Šimůnková,
Ondřej Vala, David Slováček

Editoři

Marie Lukasová, Stanislav Biler

Vydala Kancelář veřejného ochránce práv v roce 2020

Grafický návrh, sazba, produkce: Omega Design, s. r. o.

ISBN 978-80-7631-031-5